

Pesachim Sources 63

רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ז הלכה א

דבר מפורש בתורה שהאוכלין והמשקין מתטמאין שנאמר מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא, ואין האוכל שנטמא מטמא אוכל אחר מן התורה, ולא המשקין שנטמאו מטמאין דבר אחר מן התורה, אבל מד"ס גזרו על האוכל הטמא שאם נגע באוכל אחר טימאנו, וכן אם נגע אוכל הטמא במשקין טמאין, ואין אוכל מטמא כלי שנגע בו לעולם ואפילו מדבריהם, וכן גזרו על המשקין הטמאים שיטמאו אוכלין או משקין או כלים שנגעו בהן.

רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יד הלכה ז

ספק משקין לטמא אחרים טהור לטומאת עצמן טמא, כיצד היה מקל בידו ובראשו משקין טמאים וזרקן לתוך ככרות טהורות, ספק נגעו המשקין בככרות ספק לא נגעו טהורות, וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקין טמאין בכלי זה או לא נגעו הרי הכלי טהור, וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקין אלו הטמאין במשקין אחרים או לא נגעו הרי המשקין האחרים טהורין, אבל טמא שפשט ידו או רגלו לבין משקין טהורין, או שזרק ככר טמא לבין משקין טהורין ספק נגע במשקין ספק לא נגע הרי אלו טמאין בספק וכן כל כיוצא בזה.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פסחים פרק א משנה ז

[ז] ר' מאיר סובר שמשקין טמאין מטמאין זולתן מדרבנן בלבד. ור' יוסי סובר שמשקין טמאין מטמאין זולתן מדאורייתא. ויתבאר יסודות מחלוקתם במסכת טהורות. ושניהם מודים שזה שאמר לעיל לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה שהוא בשר שנטמא במשקין טמאין. נמצא שבשר זה לדעת ר' מאיר ולד מדרבנן לפי שהוא סובר כמו שביארתי לך טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן. ולדעת ר' יוסי הוא ולד מדאורייתא כמו שביארנו סברתו. וכיון שסבר ר' מאיר שר' חנניה התיר לשרוף ולד טומאה דרבנן עם ראשון דאורייתא אמר מדברי ר' חנניה במחלוקתו עם ר' עקיבה שמענו שמותר לשרוף תרומה טהורה עם הטמאה, לפי שולד דרבנן לגבי ראשון דאורייתא אין הבדל בינו ובין טהור. אמר לו ר' יוסי אינה היא המדה, שר' יוסי סובר כמו שאמרנו שאותו הבשר טמא מדאורייתא, ולפיכך אמר לו אם התרנו לשרוף טמא טומאה חמורה עם טמא טומאה קלה נתיר לשרוף טהור עם טמא. נמצא ששריפת תרומה טהורה עם הטמאה לר' מאיר לפי סברתו היא המדה. ולר' יוסי אינה המדה. ועוד אמר לו ר' יוסי אפילו ר' יהושע שהוא מקיל אינו מתיר לשרוף טהורה עם טמאה, ולא התיר אלא לשרוף תלויה עם טמאה. ויתבאר לך דברים שעושים את התרומה תלויה אם נגעו בה במסכת טהורות. אבל ר' יוסי אומר ארבעה עשר שחל להיות בשבת שצריך לשרוף הכל מלפני השבת אין שורפין אלא טמאה לעצמה וטהורה לעצמה ותלויה לעצמה. והלכה כר' יוסי באמרו אין שורפין טהורה עם הטמאה. אבל טומאת משקין לטמא אחרים היא דרבנן כר' מאיר.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

היו לו ככרות רבות של תרומה וצריך לשרפה ערב שבת לא יערב טהורה עם הטמאה וישרוף אלא שורף טהורה לעצמה וטמאה לעצמה ותלויה לעצמה, ומניח מן הטהורה כדי לאכול עד ארבע שעות ביום השבת בלבד.

מגיד משנה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] היו לו ככרות רבות של תרומות וכו'. משנה (דף י"ד) פ"ק כדברי ר' יוסי שאמר שהכל מודים שאין שורפין תרומה טהורה עם הטמאה ועל הטמאה ועל התלויה נחלקו ר"א ור' יהושע ואף על פי שר' יהושע אומר שתיהן כאחת ור"א ור' יהושע הלכה כר' יהושע. כתב רבינו ותלויה לעצמה לפי שאמר ר' יוסי (דף ט"ו) בגמרא היאך נשרוף תלויה עם טמאה שמא יבוא אליה ויטהרנה. ופירוש טעם הדבר שאע"פ שאנו מבערין את התרומה לפני הפסח אין לנו לטמאה בידיים אף בשעת ביעורה:

סוף משנה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] היו לו ככרות רבות של תרומה וצריך לשרפה ערב שבת וכו'. תימה דמשמע דדוקא היכא דצריך לשרפה ע"ש וכגון שחל להיות [ערב] פסח בשבת דאכתי לא מטא זמן איסורא אבל אי הוה מטא זמן איסורא וכגון שחל להיות [ערב] פסח בשאר ימי השבוע אפילו יערב טהורה עם טמאה או תלויה לית לן בה ובגמרא דברו בסתם ולא חלקו וצ"ע:

לחם משנה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] היו לו ככרות רבות וכו'. אמרו שם בגמרא (דף ט"ו ב) מחלוקת בשש אבל בשבע דברי הכל שורפין כלומר בשבע שנאסרה מן התורה אין לך טומאה גדולה מזו ודברי הכל שורפין. ולא נתבאר בדברי רבינו:

אור שמח הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] היו לו ככרות רבות של תרומה, וצריך לשורפה ערב שבת כו', שורף טמאה לעצמה, וטהורה לעצמה כו'.

הנה העתיק רבינו לשון הברייתא בסוף פרק קמא (פסחים כ, ב) בד"ר יוסי דפליג שם עם ר"ש, והלכה כר' יוסי נגד חבריו ר"מ ור"ש, אלא בערב פסח דעלמא לא הזכיר, משום דהא רבינו הקדוש במשנה (שם יד, א) לא הזכיר רק מה דסבר ר"ש בתלויה, דמיקל אף בזמן איסור, הוא בערב פסח בשעה ששית, לכן סבר דאולי לא סתם כר' יוסי, והלכה בערב הפסח דתלויה נשרפת עם הטמאה, לכן השמיט רבינו דין המשנה ודו"ק.

מעשה רקח הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] היו לו ככרות וכו'. משנה דף י"ד והקשה מרן ז"ל תימה דמשמע דדוקא היכא דצריך לשרפה ערב שבת וכגון שחל להיות ערב פסח [כצ"ל] בשבת דאכתי לא מטא זמן איסורא אבל אי הוה מטא זמן איסורא וכגון שחל להיות ערב פסח [כצ"ל] בשאר ימי השבוע אפי' יערב טהורה עם טמאה או תלויה לית לן בה ובגמרא דברו בסתם ולא חלקו וצ"ע ע"כ. והרב לח"מ הקשה עוד על רבינו דבגמ' אמרו מחלוקת בשש אבל בשבע דברי הכל שורפין כלומר דיכול לערב טמאה עם טהורה וא"כ אמאי לא הזכירו ע"כ. והרח"א נר"ו כתב דחדא מתרצת חברתה דנקט ער"ש מלתא פסיקתא דכל היום לא יערבם מינה דבחול יש חלוק וכו' ותימה על מ"ש מרן שבש"ס לא חילקו והרי חילקו וכו' ע"כ. ואין כאן תימה על מרן ז"ל דקושייתו על רבינו היא דבגמרא לא חילקו בין מטא זמן איסורא דרבנן מיהא ללא דהיינו כשחל ערב פסח בשבת דבער"ש אין כאן שום איסור ומה יושיענו אם חילקו בין שש לשבע על כל פנים לישמועין דאפילו כי מטא זמן איסורא דרבנן אין לערבן וכ"ש כשאין כאן איסור כלל וזו היא כוונת קושיית מרן ז"ל ולמ"ש הרח"א נר"ו דמלתא פסיקתא נקט אכתי הוא מגומגם כיון דאיכא חידושא טפי בשש וכו' ואפשר דרבינו תפס לשון הברייתא דאיירי בערב פסח שחל להיות בשבת ומשום חידושא דתלויה שמא יבא אליהו ויטהרנה כדקאמר רבי יוסי וכשחל בחול מלתא דפשיטא היא דלא אתי איסור דרבנן דהיינו בשעה ששית ודחי איסור דאורייתא דמשמרת תרומותי וכו' מכ"ש כשיכול לקיים שניהם דהיינו זו לעצמה וזו לעצמה וגם כשאסורה בהנאה מדאורייתא וצריכה שריפה הרי דינה כטמאה ופשיטא שאז אין קפידה אף שאנכי הרואה כי אין די באר.

מרכבת המשנה (אלפנדרי) הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] לא יערב טהורה עם הטמאה וכו'. נ"ב הרדב"ז ח"ב בלשונות הרמב"ם ח"ב סי' קמ"ד.

מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ד

[ד] היה לו ככרות. עי' כ"מ שהניח בצ"ע ועי' לח"מ. ותרווייהו אשתמיט להו לשון הש"ס ולשון רבנו בפי' המשנה דפסק שם כר"י דס"ל פסחים דף ט"ו ע"ב מחלוקת בשש אבל בשבע ד"ה שורפין דמפרש מאי מדבריהם מדר' חנינא סגן הכהנים והא דקאמר ר' יוסי אינו מן המדה ה"ק דמתני' איירי בבשר שנטמא במשקין שנגעו בשרץ ור' יוסי לטעמיה דטומאת משקין לטמא אחרים ד"ת מיהו אנן קיי"ל כר' מאיר דטומאת משקין לטמא אחרים מד"ס כמ"ש רבנו פ"ד מהל' אבות הטומאה ה"א וא"כ שפיר שמעינן מדר"ח סגן הכהנים דכי היכי דבשר שנטמא במשקין דטהור לגמרי ד"ת מותר לטמאותו הואיל שטמא מד"ס ה"נ בשש דאיכא איסור דרבנן שרי לטמאותו עיין פרש"י דף ט"ו ע"ב ד"ה אי הכי. ובזה אין מקום לקושית הלח"מ דשפיר לא חילק רבנו בין שש לשבע דנהי דמחלוקת בשש אכתי קיי"ל כר"מ דאף בשש שורפין הטהורה עם הטמאה. ולפ"ז דקיי"ל כר"י דפי' מדבריהם מדר"ח סגן הכהנים א"כ הא דקאמר ר' יוסי לר"מ מודה ה"ק אפילו לר' יהושע דמקיל כי מקיל בתלוין וטמאה אבל בטהורה וטמאה לא והרי בפסחים דף כ' ע"ב מפורש רב כהנא רמי פסחא אפסחא ומשני וכו' ומפורש שם פלוגתא דר"מ ור' יוסי ב"ד שחל להיות בשבת ששורפין קודם שבת דלר' יוסי טהורה בפ"ע ותלויה בפ"ע וטמאה בפ"ע והא דקאמר ר' יוסי במתני' ומודים ר"א ור"י ה"ק ואפילו ר"ש אליבא דר' יהושע דמקיל מודה בטהורה וטמאה ופסק רבנו כר' יוסי דס"ל אפילו תלויה עם טמאה שמא יבא אליהו ויטהרנה והיינו דוקא ב"ד שחל להיות בע"ש דליכא למילף מדר"ח סגן הכהנים דשאני התם בבשר שנטמא במשקין דפסול מיהות מד"ס משא"כ הכא ב"ד שחל בע"ש דשורפין הכל לפני שבת דליכא אפילו איסור מד"ס אין שורפין אפילו תלויה עם הטמאה ונתבאר דברי רבנו בפי' המשנה ומתורץ הצ"ע של הכ"מ ותו לא מ"די.

פני יהושע מסכת פסחים דף יח עמוד א

אמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל ר"י בשיטת ר"ע רבו אמרה דדריש יטמא יטמא וכו'. ולפי"ז משמע דאין הלכה כר"י דאמר דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא דהא לא קיי"ל כר"ע במאי דדריש יטמא יטמא לענין דשני עושה שלישי בחולין דהא בכולא תלמודא ובכמה סתמי משניות משמע בפשיטות דאין שני עושה שלישי בחולין ואם כן לפי"ז ממילא במאי דפליגי ר"מ ור"י לענין שורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח הוי הלכה כר"מ דאע"ג דקיי"ל ר"מ ור"י הלכה כר"י מ"מ בהא הלכה כר"מ והיינו לפי אוקימתא דרבי ירמיה דלעיל (דף ט"ו ע"ב) דאמר ואזדו לטעמייהו וכו' ע"ש. ומכל שכן למאי דמסקינן לקמן אליבא דר"ל דר"י בשיטת ר"ע רבו אמרה וליה לא סבירא ליה ואם כן פשיטא דהלכה כר"מ לענין שריפת תרומה בפסח מטעמא דפרישית. אלא דר"ל בהכי לטעמיה דמפרש לעיל משמיה דבר קפרא דפלוגתא דר"מ ור"י בשריפת תרומה בפסח היינו מדברי ר"א ור"י ואם כן לפי זה הדרינן לכללא דר"מ ור"י הלכה כר"י:

רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה ד

חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה, אם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו יציל בידיו בלא נט"י ואף על פי שהוא מטמאה כמו שיתבאר בענין טהרות.

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף לג עמוד ב

דאיתמר: טמא שנגע בקודש - ריש לקיש אמר: לוקה, רבי יוחנן אמר: אינו לוקה. ריש לקיש אמר לוקה, בכל קודש לא תגע; ורבי יוחנן אמר אינו לוקה, ההוא בתרומה כתיב.

תוספות מסכת זבחים דף לג עמוד ב

לענין מלקות איתמר - פירש בקונטרס אבל לא לענין כרת דתותביה מצורע שראה קרי והקשה ה"ר חיים דאכתי איכא לאקשו"י דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה לאו דנגיעה במקצת וטמא יהיה לרבות טבול יום ועוד קשיא ליה אפילו לאו גרידא היכי דחי ליה הא בעידנא דמיעקר לאו לא מיקיים עשה ויש לומר דעשה שיש בו כרת חמור ודחי להו כדאשכחן בפרק תמיד נשחט (פסחים נט.) דעשה שיש בו כרת דוחה עשה דהשלמה אף על גב דבעלמא אין עשה דוחה עשה ואם תאמר והלא גבי עשה דמצורע דחמיר משום שלום בית ודחי עשה אפילו הכי לא דחי לא תעשה בהדי עשה כדקאמר גבי שילוח הקן (חולין קמא.) לא צריכא שנטל' ע"מ לשלחה דלאו ליכא וי"ל דעשה דמצורע אף ע"ג דחמיר כיון דליכא כרת לא דחי לתרויהו אבל בפסח איכא כרת הכי גרסינן רבי יוחנן אומר אינו לוקה גבי חומרות דתרומה דקאמר שכן מחפ"ז הוה מצי למיחשב נמי נגיעת קודש דלוקה בתרומה ולא בקודש לרבי יוחנן ועוד יש חומרות הרבה כדפירש' ביבמות.

תוספות מסכת מכות דף יד עמוד ב

ההוא לתרומה הוא דאתא - ותימה דהיכן מצינו חומר בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה אלמא לקי ובנגיעה דקדש לא לקי ותירץ הר"ר שלמה מדרוי"ש ש"ע דהכי קאמר ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתאי לאשמועין דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום ולא קאמר דאיכא מלקות בנגיעת תרומה אבל מכל מקום קשה דאיך קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי לתרומה וי"ל משום דגבי האי קרא כתיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה אי נמי על כרחך צריך לאוקמה בתרומה דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה דטומאתו טומאתו גמיר ליה.